

Factsheet Suïcidaliteit onder agrariërs

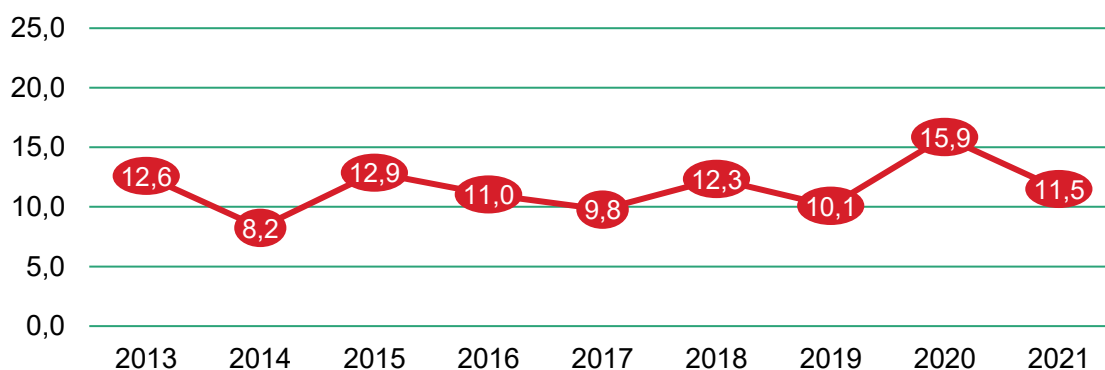
Al langere tijd zijn er zorgen over de mentale gezondheid van agrariërs. In 2017 zette 113 in samenwerking met LTO Nederland voor het eerst de meest recente kennis op een rij in een factsheet. In de huidige factsheet voegen we hier recentere cijfers en onderzoek aan toe.

De Standaard Bedrijfsindeling (SBI) is een manier om werksectoren te groeperen. Bedrijven in de landbouw, veeteelt, bosbouw en visserij vormen samen de agrarische sector, met SBI-codes in de categorie A¹. Ook zelfstandig ondernemers met een SBI-code in de categorie A worden tot de agrarische sector gerekend.

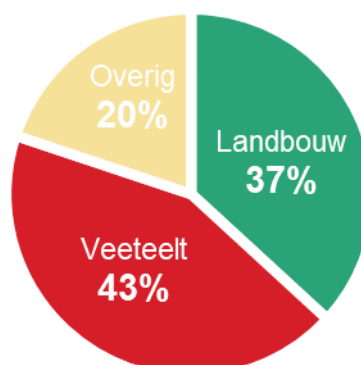
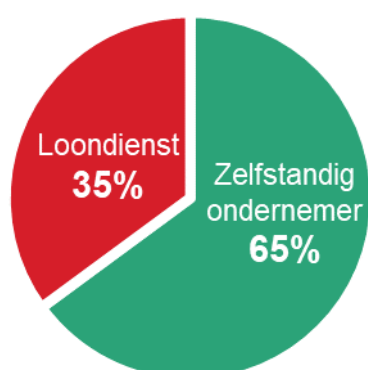
De Cijfers

In 2021 overleden 1859 mensen in Nederland door zelfdoding. 22 daarvan waren kort voor overlijden werkzaam in de agrarische sector*. Over de periode 2013-2020 hebben **mannen** (88%), mensen van **middelbare leeftijd** (50-69 jaar, 55%) en **zelfstandig ondernemers** (65%) het hoogste risico. Zelfdoding komt relatief het vaakst voor in de **veeteeltsector**².

Zelfdoding in de agrarische sector (per 100.000 agrariërs)

Grafiek: Aantal suïcides in de agrarische sector per 100.000 mensen werkzaam in de sector*, 2013-2021. Bron: CBS

* Wanneer we spreken over 'agrariërs', doelen we op alle personen die in het kalenderjaar van overlijden als werknemer of directeur-groootaandeelhouder (DGA) werkzaam waren in een bedrijf met een SBI-code in de categorie A (landbouw, veeteelt, bosbouw en visserij) plus alle zelfstandig ondernemers met een SBI-code in deze categorie.

Vergelijking met andere sectoren

Gemiddeld overleden tussen 2013 en 2021 **11.6 per 100.000** mensen die werkzaam waren in de agrarische sector door zelfdoding.

De agrarische sector staat daarmee in de top 3 van sectoren met **een relatief hoog risico op zelfdoding**. Andere werksectoren met een relatief hoog risico zijn **de winning van delfstoffen, energie en water (B/D/E)** en de **bouw (F)**. Sectoren met een relatief laag risico op zelfdoding zijn het onderwijs (P), de zorg (Q) en de horeca (I).

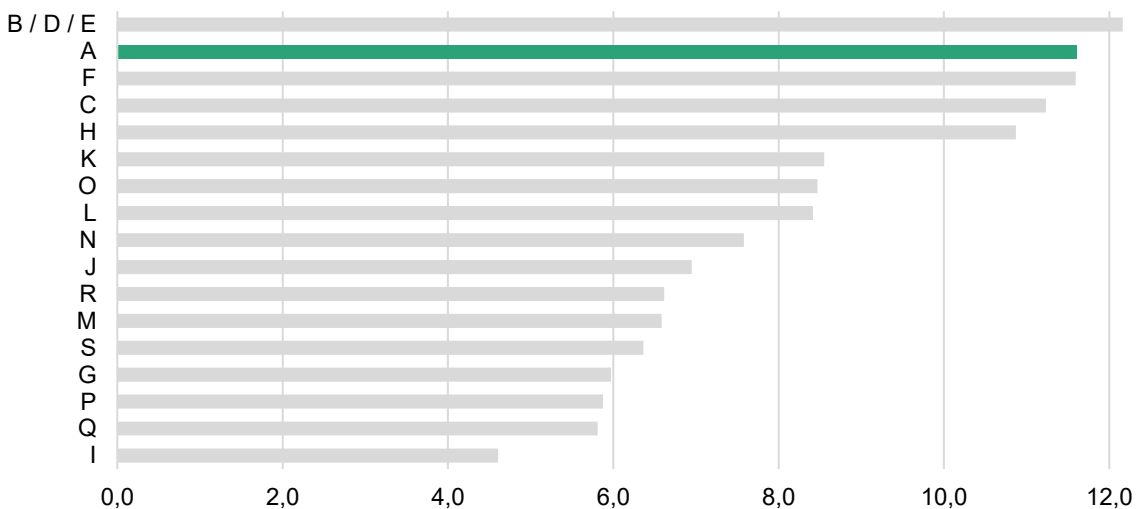
11.6

zelfdodingen per

100.000

werkenden in de
agrarische sector

Zelfdodingen per werksector per 100.000 werkenden (2013-2020)

Risicofactoren

Suïcidaliteit is complex en van veel factoren afhankelijk. Suïcidale gedachten ontstaan altijd vanuit een wisselwerking tussen tal van omgevingsfactoren en individuele kenmerken. Een aantal factoren waarvan we weten dat ze het risico op zelfdoding verhogen, zijn bij agrariërs vaker aanwezig dan bij mensen die in andere sectoren werkzaam zijn.

- Onderzoek in Overijssel liet zien dat het welzijn van agrariërs vooral te lijden heeft de onder hoge druk van **veranderende wet- en regelgeving**, **geldzorgen** (kleine winstmarges, afhankelijkheid van banken), en het **negatieve imago** van de agrarische sector³.
- Onderzoek in Noorwegen liet zien dat agrariërs vaker **depressieve symptomen** hebben dan mensen die werken in andere sectoren⁴.
- Ook **onvoorspelbare gebeurtenissen** spelen een rol, zoals ziekte van het vee. Zo leidde de mond- en klauwzeercrisis in 2001 onder veel Nederlandse boeren tot post-traumatische klachten⁵.

Wetgeving

Hoge *werkdruk*

Beeldvorming

Onzekerheid

Geografische en
Sociale isolatie

Onvoorspelbare
gebeurtenissen

Maak je je zorgen over een agrariër in je omgeving?

- Is er sprake van een **levensbedreigende situatie**? Bel 112 bij fysiek gevaar of waarschuw de huisarts(enpost) of een eerstehulp post die de crisisdienst kan inschakelen. **Laat de ander niet alleen** en blijf tot professionele hulp is gearriveerd.
- In niet-levensbedreigende situaties: wil je **advies van een van de psychologen** van 113 Zelfmoordpreventie? Bel naar de overleglijn. Deze is iedere werkdag van 10.00 tot 16.00 uur te bereiken op 020 311 3888.
- Het bespreekbaar maken van mentale gezondheidsproblemen en suïcidale gedachten is hard nodig. Praat over je eigen emoties en ervaringen en vraag anderen er ook actief naar. **Ontkracht het idee dat over emoties praten zwak is** en doorbreek het taboe op het zoeken van hulp.
- **Kies het juiste moment** om het gesprek aan te gaan: niet in een groep, maar in een ontspannen omgeving waarin je echt aandacht kunt hebben voor de ander.
- **Zoek samen hulp** bij de eigen huisarts of hulpverlener.
- **Vraag door** als iemand bij je komt met andere problemen. Vaak zit de 'echte hulpvraag' hierin verborgen. Door schaamte en angst vinden veel boeren het moeilijk om concreet te benoemen dat ze hulp nodig hebben³.
- Meer leren over hoe je het gesprek aan gaat als je vermoedt dat iemand aan zelfdoding denkt? **Volg de gratis online training** van 113 Zelfmoordpreventie, via vraagbaar.113.nl/online-training.

Dit zeggen agrariërs zelf

Ja, als ik zeg: "Ik loop bij zo iemand." Dan zeggen ze: "Goh, dat is ook een watje."

Ik denk dat de gemiddelde boer zich momenteel schaamt om te zeggen dat hij boer is... Want boer is in Nederland een scheldwoord geworden.

Schaamte, faalangst. Je geeft niet gauw toe dat je het niet goed hebt gedaan.

Je wilt het voor je vrouw en kinderen goed doen. Je gaat thuis niet vertellen dat het niet goed gaat. Dat wil je niet vertellen.

Je kan wel zeggen waar het op staat, maar de overheid bepaalt alles. Alles wordt bepaald voor jou.

Heb je zelf hulp nodig?

- Blijf **niet alleen rondlopen** met gedachten aan zelfmoord. Het kan helpen om iemand die je vertrouwt te laten weten hoe je je voelt, bijvoorbeeld een familielid, vriend of kennis. Zij kunnen bijvoorbeeld met oplossingen komen waar je zelf mogelijk nog niet aan hebt gedacht.
- Je kan **altijd contact opnemen** met 113 Zelfmoordpreventie. Dit kan telefonisch via 0800-0113 en via chat op www.113.nl. Alles wat je deelt met 113 blijft anoniem en vertrouwelijk.
- LTO Noord en Zorg om Boer en Tuinder hebben **TABOER** opgericht, een onafhankelijk loket waar je terecht kunt voor een luisterend oor, tips en ervaringsverhalen.
- **Bezoek je huisarts**, samen kun je onderzoeken wat je nodig hebt.

Heb je vragen op agrarisch vlak?

- De **Agrarische Vertrouwenslijn** (085-1303430) is kosteloos toegankelijk voor iedere Nederlandse agrariër als je je persoonlijke verhaal wil delen of zoekt naar passende professionele hulpverlening.
- De vrijwilligers van **Zorg Om Boer en Tuinder** helpen ondernemers op een kruispunt om richting te bepalen en bieden een luisterend oor:
www.zorgomboerentuinder.nl/contact
- **Regionale LTO-organisaties** staan hun leden graag bij op het gebied van ondernemersvraagstukken, maar ook bij vragen op het sociaal-emotionele vlak.

De kloof tussen de agrariërs en (psychosociale) hulpverleningsinstanties

Agrariërs die aan de bel trekken bij hulpverleningsinstanties ervaren vaak een kloof tussen de gezondheidszorg en hun eigen taal en situatie. Om de agrarisch ondernemer en de hulpverlening meer inzicht te geven heeft AgroZorgwijzer de [Agro-zorgnetwerkaart](#) ontwikkeld.

Bronnen

1. Kamer van Koophandel (2019). *Standaard bedrijfsindeling*.
2. Centraal Bureau voor de Statistiek (2020). *Microdata*.
3. Kuijk, J., Wessel, R., & Kunst, A. (2022). Een kwalitatief onderzoek naar het zoeken naar hulp door boeren met psychosociale problemen. *TSG-Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, 1-7.
4. Torske MO, Hilt B, Glasscock D, Lundqvist P, Krokstad S. Anxiety and Depression Symptoms Among Farmers: The HUNT Study, Norway. *J Agromedicine*. 2016;21(1):24-33.
5. Olf M, Koeter MW., Van Haften E., Kersten PH, Gersons BPR. Impact of a foot and mouth disease crisis of on post-traumatic stress symptoms in farmers. *Br J Psychiatry*. 2005;186:165-166.

113 zelfmoord
preventie

Denk je aan zelfdoding?

Neem dan 24/7 gratis en anoniem contact op:

Chat via [113.nl](#)

Bel 113 of bel gratis 0800-0113